

CERKVENI GLASNIK

Izhaja zadnji teden v mesecu

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Posamezna številka stane 2 Din.

Naše pokopališče.

Gotovo je eno najlepših podeželskih v naši škofiji, kar se tiče lege, spomenikov in oskrbovanja. Na pokopališču se spozna pieteta ljudstva do ranjkih in reči moramo, da je v naši župniji pieteta do ranjkih v splošnem na precej visoki stopinji.

Seveda, če pa pogledamo pokopališča drugod po svetu, zlasti v Italiji, potem smo tudi mi v tem oziru precejšnji reveži.

Eno najlepših pokopališč na svetu je »Campo santo« v Bologni. Ob priliki rimskega romanja sem ga šel pogledat. Take krasote na pokopališču si niti predstavljati prej nisem mogel. Na velikanskem pokopališču je le mal košček zemlje, kjer mrličje pokopavajo v zemljo, sicer pa obstoji ves Campo santo iz samih arkad — velikanskih hodnikov — stebrišč z grobnicami, kapelicami in prekrasnimi spomeniki — vse iz marmorja. Za revnejše imajo napravljene v takih hodnikih v steno vzdane grobove. Krsto porinejo v grob, ki ga nato zazidajo in na steno vzdajo marmornato ploščo z napisom. Na plošči imajo potem svetilke in držaje za šopke —; prav okusno napravljeno! Nad grobovi in po raznih nagrobnih kapelah je toliko krasnih, res umetniških spomenikov, da človek ne ve, kje bi se ustavil in kaj bolj občudoval.

Italijani zelo goje grobove ranjkih. Bila je ravno nedelja, ko smo bili na pokopališču v Bologni. Vsi tramvaji, ki peljejo na Campo santo, so bili natlačeno polni obiskovalcev grobov. Pred pokopališčem je polno prodajalcev cvetja in vencev in na grobovih smo videli mnogo svežega cvetja —.

S takimi pokopališči se naše skoro primerjati ne da —!

Vendar imamo za naše razmere tudi na našem pokopališču nekaj prav lepih spomenikov in grobovi so v večini lepo oskrbovani.

Naj v tej številki nekoliko spregovorimo o naših nagrobnih spomenikih!

Kolikor se da dognati, sta najstarejša nagrobna spomenika Petra Samnica in Matevža Wanda.

Prvi spomenik, desno ob vhodu na pokopališče, na zidu pred župnijskim gospodarskim poslopijem, je priprosta spominska marmornata plošča, ki jo je postavil nekdanji tržiški župnik Jurij Samnic svojim roditeljem, bratom in sestram. Napis na njem se glasi: »Hic iacet ingenus ac honoratus vir Petrus Samnic, civis Neymark. cumconinge sua Maria et octo liberis, cui superstes in vita filius Georgius, divina dignatione natalis huius loci parochus iuste parentans debiti amoris ergo hoc posuit monumentum ad memoriam aeternam a. 1740.« Slovensko: »Tukaj počiva plemeniti in spoštovani mož Peter Samnic, tržiški meščan s svojo soprogo Marijo in osmimi otroci, kateremu je v vedni spomin postavil ta spomenik v dolžni sinovski ljubezni pri življenju preostali sin Jurij, po božji milosti župnik tega rojstnega kraja l. 1740.«

Pet let starejši je spominska plošča tukajšnjemu dušnemu pastirju Matevžu Wand, ki se nahaja na cerkvenem zidu pri voglu nasproti Ruehovi hiši. Napis je sledeči: »Hic iacet M. Rev. ac zelosus dominus Mathäus Wand, presbyter, qui divina indubie prognosi pro suo zelo e pulpito ad codum evocatus, quando dum pro verbo dei strenue dixit apoplectico morbo correptus est, ex quo hand multo post in media aetate obijt ut aeternis vixit, idest in et cum domino a quo quia sa-

cerdotale habuit meritum accipiat et praemium. Amen 1735.« Slovensko: »Tukaj počiva prečastiti in goreči gospod Matevž Wand, duhovnik, ki je bil brezdvoma po božji previdnosti vsled svoje gorečnosti poklican iz prižnice v nebesa, ko ga je zadel mrtvoud, ko je vneto oznanjal božjo besedo. Vsled tega je nedolgo potem v sredi življenske dobe umrl, da bi večno živel, to je, da bi prejel v in z Gospodom, od katerega je imel duhovsko zasluženje, tudi večno plačilo. Amen. 1735.«

Zelo stari in umetniški so bili železni križi na starem pokopališču okrog cerkve. Bili so večinoma domače delo, nekateri res umetniško kovani. Škoda, da so jih večinoma zavrgli in uničili. Povečini so imeli spodaj malo vdolbino za luč in v sredi križa prostor za napis, ki se je zapiral z malimi vrticami, da se je napis ohranil. Takih kovanih spomenikov se je ohranilo samo par še na pokopališču. Najlepši je na šestem grobu, šteto levo od vrat grobarjeve hiše; zelo star in lep je na grobu Vincenca in Marije Kunaver; preprost a lep je na grobu Andreja Stegnar. Posestnike teh križev prosim, da jih ohranijo na pokopališču. Če bi imel kdo še doma kak tak star križ, naj bi ga dobrohotno daroval za farni muzej. Kovačem bi pa priporočil, da bi na grobove svojcev napravili kaj kovanih železnih križev, načrte bi preskrbel župni urad, nikaikor pa ne priporočam vlitih križev, ki so večinoma neokusni.

Med novejšimi spomeniki iz marmorja je gotovo najlepši Silvije in Alice Glanzmann. Umetniško tako lepega in dragocenega spomenika dobiš celo v Italiji težko, kaj šele pri nas. Napravila ga je tvrdka U. Nono, Venezia l. 1993. Ves spomenik je iz belega marmorja in predstavlja angela, ki prihaja pred nebeška vrata z umrlim dekletcem v naročju. Angel s spečim — oziroma umrlim otrokom je tako ljubko in resnobno izvedeno delo, da nehote obstaneš pred njim, kadar koli greš mimo.

Za tem je pač najlepši spomenik Petra Mally, kapelica s kalvarijo —. Kadar v mraku gori tam pred križem svetilka, se ti zdi, kakor da bi v daljavi videl resnično živo kalvarijo s Kristusom na križu in z žalostno Materjo in apostolom Janezom pod križem.

Zelo dragocen je nagrobni spomenik družine Carl B. Mally, le škoda, da je skupina angel z dečkom v umetniškem oziru nekoliko pomanjkljiva.

Zelo znameniti, nekako klasični so nagrobni spomeniki ob cerkvenem zidu, v podrobnosti jih popišemo in ocenimo kdaj prihodnjic, za danes naj omenimo le marmornati spomenik v gotskem slogu Jožefa Peharc; na njem je gotski slog tako čisto in lepo izpeljan, da bi se ta spomenik prav lahko porabil za kako gotsko kapelo kot nastavek k altarju. —

Prav lepi, umetniški in originalni so spomeniki na družinskih grobovih ob starem zidu, ki jih je napravil umrl kamnosek Vurnik iz Radovljice. To so zlasti spomeniki: družine I. B. Mally, Jerice Šimec in Marije Tekstor; rodbine Salberger, Elizabete Maleš, rodbine Dornig, Kokalj in Jožef Mally. Vsi spomeniki so od istega kamnoseka, a vsak ima nekaj originalnega na sebi.

Naj mi bo pri tej priliki dovoljena opazka glede napisov. Napis in spomenik na grobeh so zgodovinske priče kulture tedanje dobe, zato se mi ne zdi umestno, da nekateri brišejo nemške napise na spomenikih in »Familije« spreminjajo v »Rodbino«. Tako je pač včasih bilo v Tržiču, da je vse bolj

dišalo po nemško, to je pač zgodovinsko dejstvo, ki nam ga pač ni treba brisati s kamnov. Tako je včasih bilo in to pričajo spomeniki, ki naj ostanejo kakor so bili, danes je pa drugače in sedanji spomeniki naj pa kažejo kako je danes. Na vsak način pa ne kaže na pokopališčih kazati nacionalizma. Italijani prepovedujejo slovenske napise na nagrobnih spomenikih in jih odstranjajo. To je navaden barbarizem. Grob je kraj družinske pietete. In če hoče Nемеc, Čeh, Anglež ali Slovenec na svoje mrgrobu imeti napis v svojem jeziku — pustimo mu to srčno zadevo v miru. Tako tudi ne očitajmo nikomur nemškega napisa na grobnici —, ki so ga dali napraviti njegovi starši na grob v svojem prepričanju. Pustimo zgodovino, kakoršna je!

Oznanila za mesec november.

1. nov. 22. ned. po Bink., zapovedan praznik vseh svetnikov. Sv. maše ob 6., 8. in 10. uri, ob 6. in 10. uri z dvema blagoslovoma, ob 8. uri z enim blagoslovom, ob 10. uri peta sv. maša, po 6. maši vesoljna odveza za 3. red. Pop. ob 2. uri rožnivenec in litanije, nato pridiga, pete večernice in odhod na pokopališče, kjer bo pred kapelico libera za umrle farane in poje cerkveni zbor nekaj žalostink. Po zvonjenju Ave Marije se molijo vsi trije deli rožnega venca za duše v vicah.

2. nov., ponedeljek, spomin vseh vernih duš. Sv. maše se prično ob 5. uri zj. Ob 6. uri je orglana sv. maša; ob 7.15 se prično velike bile, nato je slovesna sv. maša zadušnica, po maši odhod na pokopališče, kjer bo libera pred kapelo sv. križa. Zvečer ob 7. uri rožnivenec in litanije.

Popolni odpustki za verne duše v vicah se prejmejo od nedelje — praznika vseh svetnikov — opoldan do ponedeljka — na vernih duš dan — opolnoči vsakokrat, kadar kdo obišče kako cerkev ali javno ali napoljavno kapelo in moli tam v papežev namen, če je prejel sv. zakramente. Sv. obhajilo se prejme v ta namen lahko na praznik vseh svetnikov ali na vernih duš dan, sv. spoved pa lahko prej v osmini, kdor pa hodi skoro vsaki dan k sv. obhajilu, temu za ta odpustek ni treba še posebej k sv. spovedi. Ti odpustki se morejo prejeti samo za verne duše.

6. nov., prvi petek v mesecu, ob 6. uri zj. sv. m. z blagoslovom.

8. nov. 23. ned. po Bink., zahvalna nedelja, služba božja po navadi, ob 10. uri z blagoslovom in zahvalno pesmijo. Pop. shod dekliške Marijine družbe.

15. nov. 24. ned. po Bink., služba božja ob 6., 8. in 10. uri. Pop. ob 2. uri litanije, potem shod za 3. red.

19. nov. Sv. Elizabeta.

22. nov. 25. ned. po Bink., služba božja po navadi, pop. je shod za žensko Marijino družbo, vesoljna odveza za 3. red. 25. nov. Sv. Katarina, vesoljna odveza za 3. red.

29. nov. Prva adventna nedelja, ob 6. uri sv. maša z blagoslovom, zj. skupno sv. obhajilo za dekliško Marijino družbo, pop. shod za žensko Marijino družbo, po 10. sv. maši za fantovsko Marijino družbo.

Ves adventni čas bo sv. maša zjutraj ob 6. uri z blagoslovom.

30. nov. Sv. Andrej, ap., ob 6. uri farna sv. maša, ob 10. uri sv. maša pri sv. Andreju.

Možem in mladeničem. 25. oktobra je odkritje spomenika vojnim žrtvam. Prvo nedeljo v mesecu, na praznik vseh svetnikov, pa vabimo vse može in mladeniče, da prejmejo skupno sv. obhajilo za padle vojake in v zahvalo za srečno vrnitev iz vojske. Na praznik vseh svetnikov vsi k skupnemu sv. obhajilu —!

Šolski vestnik.

Starši zanimajte se za svoje otroke. Najbolj se smilijo vzgojitelju taki otroci, za katere se starši nič ne zanimajo. Nekateri starši prepuste otroka popolnoma samega sebi. Nikdar ne vprašajo, ali kaj zna v šoli, ali hodi k maši in zakramen-

tom, kaj dela doma in zunaj. Otroci takih staršev se navadno — izgube v življenju.

Ljubezen staršev mora biti čuječa, zanimati se mora za vse, kar se tiče otroka: za šolske naloge, kaj se ima učiti iz verouka in drugih predmetov, kako se v šoli obnaša, kaj doma dela in kod hodi. Oče in mati morata za vse vedeti, toda tako, da ne igrata vloge žandarja, ampak očeta in matere —!

Starše prosimo, da skrbite, da otroci spolnujejo nedeljsko dolžnost! Ob pravem času jih zbudite, da ne zanemarjajo sv. maše, kadar je mesečna spoved, opozorite na njo otroke, ki so radi pozabljivi. Vadite otroka v redu, pokorščini, v delu in bogoljubnosti, potem boste imeli veselje nad njimi, ko bodo dorasli.

Posebno morajo paziti starši na to, s kom otroci občujejo! Ne pustite nikoli samih otrok doma! Ne pošiljajte jih v vas v druge družine, kjer je mladina sama brez nadzorstva! Nekaterim staršem se niti ne sanja, kaj vse njih otroci počno, kadar so sami! Kar naenkrat stoje pred nesrečo pokvarjenega dekleta ali fanta in se izprašujejo: »Kako je moglo to priti?« Prišlo je, ker ste jih pustili same doma, zunaj v tujih družinah. Otrok mora priti takoj iz šole domov ali pa v zavetišče, doma naj se ne družijo s sumljivimi otroci, pri otroških igrah naj bo vedno kak odrasel človek — — —! Starši čujte nad svojimi otroci!

Mesečna spoved. Ljudska šola: vsi dečki v soboto 21. nov., vse deklice v soboto 28. nov.; meščanska šola: dečki 1. nov., deklice 29. nov., obhajilo prihodnje nedeljo.

Mrliška kronika.

34. **Golob Elizabeta**, roj. Majeršič, žena usnjarija, Tržič, roj. 3. nov. 1886, umrla 23. avg. Članica ženske Marij. družbe.

35. **Mirtič Franciška**, roj. Šumi, žena šoferja, Tržič št. 2, roj. 2. aprila 1897, umrla 16. sept.

36. **Pichler Jožef**, nez. sin delavke, star 9 mesecev, umrl 21. septembra.

37. **Brodar Franc**, zak. sin krojaškega mojstra, 1 dan star, umrl 28. septembra.

38. **Pipan Silvester**, zak. sin zidarja, umrl 5. okt. po rojstvu.

39. **Kralj Marjana**, roj. Kristan, žena nočnega čuvaja, Tržič št. 110, roj. 26. julija 1860, umrla 7. okt. Članica ženske Marijine družbe.

40. **Teyrovsky Ana**, roj. Bohinc, žena delavca, Tržič št. 184, roj. 29. jul. 1868, umrla 12. okt. Članica žen. Mar. družbe.

41. **Polajnar Ivana**, delavka, Sv. Ana št. 108, roj. 21. avg. 1906, umrla 16. oktobra.

42. **Mlinar Mihael**, delavec, Bistrica št. 57, roj. 26. sept. 1853, umrl 17. oktobra.

43. **Primožič Celestin**, občinski revež, roj. 13. maja 1859. N. v m. p.!

Janez Zabukovec:

Bistrica.

Z največjo slovesnostjo se nekdanj obhajali god sv. Jurija. Domači farani so šli iz župne cerkve v Križah s procesijo in z bandom na goro. Od daljnih krajev so prihajali tuji. Še dandanes prihaja mnogo ljudi iz drugih župnij o sv. Juriju in na Jurjevo nedeljo prosit sv. Jurija za srečo pri živini.

Na cerkvenem zidu, ki ga zakriva kapelica, je bila tudi slikarija nekdanj. Pod streho kapelice na cerkvenem zidu se je ohranila podoba Marijina, ki se je pa mogla videti le, če se je odstranila deska iz stropa strešnega kapa pri kapelici. Ker je ladja mlajša kot prezbiterij, mora biti tudi ta slika mlajša nego slika sv. Krištofa na steni prezbiterija. Stene ladje na zunanji strani ne kažejo gotskega značaja kakor prezbiterij, ki ima od tal močan kamenit obzidek.

Cerkev ima lep srebrn in pozlačen kelih in potrebno mašno opravilo.

Po sporočilu Jurija Križaja se je nahajal pri cerkvi agnus Dei, kakršne papeži na belo nedeljo prvo leto vlade in

potem vsake sedmo leto posvečujejo ter darujejo imenitnim osebam, poslanikom, romarjem itd. Zgoraj je ieml napis: Ecce agnus Dei, qui tollit peccata mundi (Glejte jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta), spodaj: Clemens XI. Pont. Max., v sredi jagnje s križem, pod njim: An. XIV (14. leto) in papežev grb, prav spodaj letnico 1714. Tak agnus Dei je iz voska ostalih velikonočnih sveč. Kdor ga je prejel, ga ni smel pod kaznijo izobčenja prodati ali z barvami preslikati.¹⁸ Sedaj tega jagneta božjega pri cerkvi sv. Jurija ni več.

Pri cerkvi se nahaja še stara mašna knjiga Missale, ki je bila tiskana l. 1669 v Benetkah v tiskarni Marka Filipa. Kupil jo je bil križki vikar Matej Štucin za 5 fl kranjske vrednote l. 1675, kakor nam pove opomba na notranji strani platnic.

Omenim še veliko bandero za procesijo, za katero je napravil sliko Matija Bradaška za 36 fl, monštranco za relikvije (svetinjo), napravil Leopold Tratnik v Ljubljani l. 1889 za 15 fl, 6 svečnikov, ki jih je cerkev kupila l. 1898 pri Albertu Samassa v Ljubljani za 84 fl.

Oficiature, to je obvezne ali zapisane maše so bile po matrikuli¹⁹ od 3. junija 1694 sledeče dni: na patrocinih sv. Jurija procesija z banderi, na sv. Urbana (25. maja), na sv. Mohorja in Fortunata (12. julija), tretjo nedeljo oktobra, na obletnico posvečenja v nedeljo po sv. Martinu. Sedaj jih je 6 in sicer: na sv. Jurija, Jurjevo nedeljo, prošnjo sredo s procesijo, na sv. Urbana, sv. Marjete in obletnico posvečenja cerkve, ki se obhaja v nedeljo po sv. Uršuli. Plačuje jih cerkev.

Mežnarija je v hišna številka 10. Sedaj je vaška, nekdanja pa je bila cerkvena last. Cerkvenik je plačeval od hiše, vrta, njive in travnika na leto 20 krajcarjev. Cerkev je dajala mežnijo v užitek le za čas življenja in jemala ob sprembi primščino. Poleg tega užitka je imel cerkvenik od 13 zemljišč bere po en mernik ajde od vsakega zemljišča in ravno toliko hlebov kruha. Vse te dohodka ima še dandanes. Svoj čas je dobival od vsakega zemljišča tudi po eno klobaso. Hišo mu je popravljala soseska, a je moral zato dajati možem vsako leto po 6 bokalov vina. Te navade ni več.

Cerkev sv. Jurija je bila do l. 1848 gosposčina. Po vizi-taeijskem zapisniku iz l. 1654 je imela poleg mežnarije še dve hiši. Boštjan Deu je dajal od hiše in vrta 24 krajcarjev, Matija Košir od hiše in vrta 18 krajcarjev na leto. Imela je tudi travnik Javorje, ki sta ga uživala cerkvena ključarja in dajala cerkvi zato vsak po eno libro. Imela je dalje 6 krav, od katerih je dobivala na leto po 8 kr. najemnine in 18 ovac po 2 kr. najemnine od vsake. Po urbarju, ki je bil na novo urejen l. 1796, so bili cerkvi podložene hiše št. 9, 10 in 11. Boštjan, hišna št. 9, je plačeval davka 8 kr. in 1 vinar, najemnine 12 kr. in 2 vinarja; mežnar, hišna št. 10, od hiše in vrta 6 kr. in 3 vinarje davka, 10 kr. in 1 vinar najemnine; Šeniček, hiš. št. 11, od hiše in vrta davka 10 kr. in 1 vinar, najemnine -5 kr. in 1 vinar. Po istem urbarju je imela cerkev glasom fasije od 20. oktobra 1749 njivo na »loškam polo«, od katere sta spadali dve tretjini desetine v naravi graščini v Dolu, 1 tretjina kanoniku Jakobu Schillingu v Ljubljani. Čisti donesek je bil cenjen na 3 mernike rži po 44 kr., to je 2 fl 12 kr. in 4½ mernike ajde po 29 kr., to je 2 fl 10 kr. 2 vinarja, skupaj 4 fl 22kr. in 2 vinarja. Dalje je imela travnik Javorje za poldrug voz sena po 1 fl 8 kr, torej čistega doneska od njega 1 fl 42 kr.

Koncem 18. stoletja je dobila še enega podložnika, Grabnarja, ko si je postavil hišo št. 21. Plačeval je davka 3 kr., najemnine 17 kr.

Sedaj ima cerkev sledeča zemljišča: 1.) Gozd pod davčno občino Bistrica, vložna številka 120, meri 1 ha 20 a, leži ravno pod cerkvijo, ima čistega doneska 35½par; posekan je bil za prenovljenje cerkve l. 1922. — 2.) Senožet pod davčno občino sv. Ana, vl. št. 94, meri 64 a 38 m², čisti donesek je 31 p.

Lastninske glavnice ima 840,36 Din, ki je naložena večinoma v predvojnih državnih obveznicah, a ni sedaj od njih nobenih dohodkov, ker država ne izplačuje obresti.

Cerkev torej nima sama toliko premoženja, da bi se mogla vzdrževati. Vzdržuje se z miloščino, ki ji jo dajejo častilci sv. Jurija.

Omenil sem, da je svetovna vojska pobrala cerkvi sv. Jurija dva zvana l. 1917. Bili so to hudi časi, ko je oblast segla po zvonovih, da bi mogla vojsko nadaljevati. A bili so še hujši časi za naše kraje, ko je divji Turek ropal in požigal po naši domovini. Veliki davki, redni in izredni, so tlačili naše pradede, pa je še primanjkovalo sredstev za brambo proti Turkom. Ko so usahnili vsi viri dohodkov, je l. 1526 oblast segla po cerkvenem premoženju. Ukazala je, da se popišejo pri cerkvah, samostanih in bratovščinah vse cerkvene dragocenosti, kelihi, monštrance, ciboriji, vse zlatnine in srebrnine in druge dragocenosti in vsa gotovina. Cerkvam, samostanom in bratovščinam so pustili le toliko, kolikor je bilo najnujnejše potrebno, vse drugo so jim pobrali. Zlato in srebro so prekovali v denar, da bi ga imeli v skrajni sili za brambo proti Turkom. Po vsaki deželjski sodnji je posebna za to določena komisija hodila od kraja do kraja in popisala ves inventar pri cerkvah dotične sodnije. Oblast je župnikom zažugala strogo kazen, če bi kaj poskrili in utajili, komisarjem pa je naročila, naj skrbno poizvedujejo po dragocenostih, naj dajejo napitnino mežnarjem, ključarjem in drugim, da bodo zvedeli za vsa dragocenosti, stroški za napitnino se jim bodo povrnil. Tako sta deželni oskrbnik kranjski in upravitelj vicedomskega urada pisala tudi Gašperju Paradeiserju in Juriju Goldschanu, ki sta bila določena, da popišeta dragocenosti po ozemlju tržiške gosposčine in sodnije tržiškega kota.²⁰ Zapisnik o ti inventuri je ohranjen v župnem arhivu v Trziču. Inventura je bila v soboto po sv. Frančišku l. 1526. Pri cerkvi sv. Jurija pri Gutenbergu²¹ (ne na Starem gradu, kakor napačno piše Fr. Komatar v Carnioli 1914, str. 180) je komisija našla 1 kelih, ki je tehtal s pateno 27 lotov, v gotovini 2 funta 40 kr. Cerkvi so bili dolžni Jernej Malič 7 gld., Javornik 4 gld., Hanžič 3 gld., Martin 4 funte vinarjev in 1 gld., Valant Česenj 1 funt vinarjev in 90 šilingov, Urban Dreta 2 funta, Peter Dreta 2 funta in 100 šilingov, Tomelj (Thomeli) 11 funtov vinarjev in 48 šilingov, Mokorel (Makhrol) 1 funt in 90 šilingov, Pongrac Dreta 1 funt, Korošec 26 šilingov, Miklav (Niclain) 110 šilingov.

Cel zapisnik o inventuri na ozemlju tržiške gosposčine in sodnije tržiškega kota je objavil Fr. Komatar v Carnioli 1914, str. 178—180. Tam svojevoljno in napačno šteje med cerkve tržiške župnije tudi cerkev sv. Jurija. Cerkev sv. Jurija je spadala takrat pod križko, ne pa pod tržiško župnijo. Cerkev sv. Jurija se nahaja v tem zapisniku, ker je bila na ozemlju tržiške gosposčine in sodnije tržiškega kota, saj zapisnik izrecno tako pravi o vseh cerkvah, ki jih omenja,²² nikjer pa ne pravi, da so v tržiški župniji, ali da je cerkev sv. Jurija v tržiški župniji.

Iz tega zapisnika izvemo zajemljivo dejstvo, da je bila sodnija za Trzič in bližnjo okolico zase sodnija in da je Bistrica spadala še pod to sodnijo, čeravno bi po legi morala spadati pod radovljiško sodnijo, ker je voda Bistrica mejila med radovljiško in kranjsko sodnijo. Deželjska sodnija Trzič je potemtakem obsegala vso tržiško župnijo v sedanjem obsegu z Lomom vred. Bistrica je bila pritegnjena v to sodnijo pač zato, ker je spadala pod tržiško gosposčino, Križe pa je spadalo pod sodnijo v Kranju.

Preden se poslovimo od cerkve sv. Jurija, se še enkrat ozrimo nanjo. Res krasno lego ima! Od daleč jo že zagledaš, če greš ali se voziš iz Kranja proti Trziču. Rdeča streha jo posebno dela vidno. Kakor nevesta je vsa novo oblečena. Leta 1922 sta dobila novo streho cerkev in zvonik, cerkev je bila vsa prebeljena znotraj in zunaj. Načert je napravil domačin Franc Stritih ml. Posekali so smreko pod cerkvijo v Kurji dolini in prodali na dražbi. Prvoten načrt je bil, da se cerkev in stolp pokrijeta z deščicami, kakor sta bila pokrita poprej. Ker se pa tesarski mojster Stritih ni lotil dela, se je vse delo oddalo stavbnemu mojstru Wagnerju, ki je delo hitro

¹⁸ Kakor pod ¹². — ¹⁹ Zapisnik o redu službe božje. — ²⁰ Izvirna listina od 26. sept. 1526 v tržiškem župnem arhivu. — ²¹ V izvirniku: Pey Sant Jorgenkirchen bei Gutenbergkh. — ²² V izvirniku: so in der herrschaft vund gericht Neumarkths gelegen. — ²³ Kronika v tržiškem župnem arhivu.

izvršil. Vzel je v račun preostali les in deske in nakupil opeke, s katero je pokrtil streho na cerkvi. Zvonik je prekril s plehom in rdeče prebarval Bögl, klepar iz Ljubljane. Ker je pokrajinska uprava v Ljubljani prispevala k popravi strehe 2500 Din, da se ohrani starinski strop v cerkvi, je vladni konservator dr. Stele ogledal prenovljeno cerkev, se pohvalno izrazil o izvršenem delu in ga odobril.²³

Več kot pol tisočletja že stoji cerkev sv. Jurija na gori, naj še stoji in oznanja, da biva tod verni slovenski rod!

(Dalje prihod.)

Razno.

Francozi v Trziču, zgodovinska igra, kjer nastopajo stari tržičani v tedanjih nošah, se priredi v prid Vincencijevi konferenci v soboto 7. nov. ob 8. uri zvečer in v nedeljo zvečer ob osmih.

Računov za prezidavo cerkve in vojni spomenk še nimamo gotovih, upamo, da jih v prihodnji številki priobčimo.

Pokopališče. Ne prijemajte marmornatih plošč in napisov na spomenikih, ker se potem poznajo madeži in se odlušči zlato na črkah. Osnajte grobove! Zanimarjeni grob je zelo slabo spričevalo za ostale sorodnike! Plevelj nosite v zato pripravljeno jamo.

Darovanje za cerkev je na posvečevanje cerkve prineslo Din 5961.50! Za obile darove prav iskrena hvala! Bog plačaj stotero!

Spomini izza dijaških let.

Oh antverha je biv mesar. Polet je koštrune kvov, na jesen se j pa na prešiče vrgu, pa kobase devov. Ta naj rajš je pa muscirov. Use štrmente k so na svet je znov špilat, tok lpo, de ga j še sam Grogec¹⁷ poštatov n ga vsače to velče praznče povabu, de j na kor na gosle špilov, al pa bombardon plozov. Oh tga je tud dobiv prtikel »Tomba«.¹⁸ Nar bel so ga pa citre veselile. Kar poh pajsko poh rekalc jeh je stisnu n šu u uštarijo al pa na kašno ohcet, čer je brenkov cele noči. Zej ano polko, zej an volcar, zej an štajriš, de so ble ženšče kar norčave.

To j bva vse drgač muzka, koker pa dons ta dan tiste prekvate frmonke. Ta ferdamensč meh zmeram ano gone, še svabš je koker tudelzok. Pa tiste kvafarije, k jeh donšen meskontarje uganajo!

Tomba je biv vse drgače! Von je imu to lepo navado, da ni nkol kvafov, al pa kvafašče prepevov.

Pev je že, pev, al to j bvo samo kej špasnega, de so se ldje smejale. Ta naj rajš jo j zažingov od kangalilejšče ohcete.

Brenk — brenk — brenk — —

U Kangalileje na Mojzesov ohcete

u Kangalileje na ohcete

brenk — brenk — brenk — —

Tam čer je David gori na harfo bu,

Tam čer je David na harfo bu

brenk — brenk — brenk.

Seve de sej use smejavo, kašen prov kunšten jo j pa zblehnu: »Lejga, kvač pa poješ za ano naumnost? Se Mojzes ni biv nkol uženen, pa David tud ni živu u Kriščovih cajteh.« Tačga brbvača je Tomba sam po stran pogledov n prov počase reku: »Ti že veš, ti, k s biv zraven.«

Ježeš! Kašen smeh so vse zagnale. Kar po kolenah so se pokale. Brbvač je pa zginu koker kafa.

No zej sem vam pa dav ano majhno potografijo od Toneta Tomba.

Alsten, kva sem vam ajgentleh votu povedate. Aha, že vem!

No, k smo ga štidentje spoznale, smo se mo smejale n smo začele znmo foksne brite.¹⁹

Cuke Tomba, kva t pa ni prov?

Ovbe, kvač me prašate, kva de m ni prov?

A na veste, de se u uštarij ta naj preh pjača pogirva, poj pije, pa spet pije n nazadnje se šel ceha pvača. A je res, a ni res? Vi ste pa to perl ceho naštel, pol pa dovih neč, pol ste šel začel pite. Pvačiv je zmerej to zadnje.

»Tja če se ima kej gnarja« smo ugovarjale.

»Kva pa če ga ni?«

Oh Ježeš! Pojte no matere poh birtov, smrkovce tačle. Če ni gnarja se pa na puš pije. Kva mislite za kvač je birt na sveto? Zato de pufa. A je res, a ni res?

Le pogledjte tamle na urateh koko sem nakredan. Le prerajtejte, če ste se u rajtšole kej naučile, pa ute vidle, kelk mam puša.

Kdo zna rajtate, kaj gspodje?

Mi smo zijale v cahne na urateh:

»V × = ///« al neč nismo ble žiher kvač to pomene.

Aha že videm, de vam morm pomagat: »Kluka pet, križ deset, dva pa tri, kelk to stri!«

Dovh smo se če pa sem rukale pa nismo pršle na konc.

Zato nas je pa spet začeu Tomba špotat: »Jest le na vem, za kvač hodte ajgentleh v Iblano. Če prov pomislm smo s mi čist parni.²⁰ Vi koker jest smo čist ane glihe. Al nismo vse glih, kaj? Vi glih tok hvače trgate po ponkeh²¹ koker jest. Sam toj drgač, de vi na sdete rade u šole, jest pa u uštarije prov rad. A je res, a ni res?

Zej m pa še povejte, koko je s ta črno šovo?

Mi smo mo pravle, de ta črne šove ni, pa ni neč pomagavo.

»Aha« je reku, ste že ta prav tiče! To vse dober vemo, de u tmo punto zmerej vse ukp držejo, lelarje²² pa šovarje, vse tajejo. Pa j le res, de se v ta črn šole učete točo devate, pa svano sjate. Le majajte z gvalam, pa j le res. Mne na bote nafarbale.

Al vi na veste, da jest dober vem, da svet ni kar če u an dan, deb na bvo neč coprnc, neč strahov n drujeh prkazen?

No, mne posušajte vam bom ano povedov, kso jo še moja rančga očeta oče, mojmo rančmo očeto prpovdvale.

De so vidle preh cerknjo sv. Andreja na vogvo anga črnega moža na črnmo konjo gor n dol izdarte. Vsako noč sej prkazov, toko dej se ga vse bavo. Živa duša po Marjnem zgonenjo ni votva več čez prah. Na zadnje so pršle do tga, de so na hišo na vogvo po zido namaval vse sorte pošaste, pa tače grdobe, de so se še konj po dnev pvašile. To j zallegvo n črnega viteza za zmeraj pregnavo.²³

Ani so mislel, de je biu to tist črn vitez al mrtvašče jezdec, koker sej perkazov v Ibelskem tergo al Starem trziču, k je stavu poh lbelam pred ann 300 al 400 letme. Takat tud niso vedle kaj ta prkazen pomene, al so hiter spoznale. Anga lepga dne je prdivjov čez goro Korošico nad trh an strašen lintvern, k je tok po skavovjo skakov pa z repam mahov, de sej vsa gora porušva n trg zasuva. Ldje kar jeh je per življenj ostavo so zbežale v nižavo, čer so postavle ta nov Trzič. čer smo zej mi.²⁴ Lintverna so pa Korošce ujele pa na pvac u Clovcu perklenile, čer še dons stoji. Alsten, a je res, a ni res?

Tja, vi se m smejate, k vošte bit bel kunšten koker to star ldje. Če ste res tok kunšten pa m povejte, kdaj bo u Clovcu tist dedec k preh lintvernam vahto stoji, pa s porajkelnam²⁵ žuga, grdobo pobu? Kaj?

Kane, zej je pa vaša koraža aus?

(Dalje prihod.)

¹⁷ Organist Janez Debeljak, rojak tržiški, pri rojstni hiši se je reklo »pri Grogec«. ¹⁸ Tomba = trobiti. ¹⁹ norčije uganjati. ²⁰ enaki. ²¹ klopeh, ²² učitelj. ²³ Posneto iz starih zapiskov gosp. Fortunata Kurnik. ²⁴ Pripovedka se je do danes ohranila. Menda se nanaša na potres z dne 25. jan. 1348, ki je trajal 40 dni in razdjal 26 mest, mnogo cerkva in nad 40 gradov. (Glej dr. Josip Gruden. Zgodovina slovenskega naroda.) ²⁵ krpelec. Pravzaprav les, s katerim se pritrdi veriga, ki služi na vozu, da se drva povežejo = zrajkljajo.